

NOVADNIEKS

PREIĻU RAJONA LAIKRAKSTS

● Nr. 94 (6811)

● Sestdiena, 1997. gada 20. decembris

● Cena Ls 0,16

Pirmā svece aicināja mūs vingrināties trīs dievišķajos tikumos: ticībā, cerībā un mīlestībā. Otrā — būt neciliem un patiesiem Dieva un cilvēku priekšā. Trešā skubināja klusā laipnībā pakalpot līdzcīvēkiem, domāt par citu vajadzībām, palīdzēt tiem un iepriecināt tos. Ceturtā liek mūsu dvēselei kā gaišai sveces liesmai celties augšup pie Dieva, lai domātu par Jēzus Bērnu, kas Svētajā naktī nācis pasaulē apgaismot tās garīgo tumsu un tuvināt cilvēkus Dievam.

Kā es pavadišu šo svēto darba laiku — Adventi? Vai arī šogad svētajā un klusajā Ziemassvētku naktī man būs sev jāsaka: «Lūk, četras nedēļas bija laiks un laba izdevība sagatavoties žēlastības stundai, bet tava sirds ir vēl tik cieta kā silīte, kurā Jēzus bērns tiks guldīts, vēl tik auksta kā ziema, vēl tik bezjūtīga. Tāds es biju. Bet es vairs negribu tāds

● K.Dzenes gatavotais vainags. J.Silicka foto

būt. Kaut jel arī es ilgotos kā patriarhi un pravieši redzēt šo dienu. Kaut arī es saņemtu sava Pestītāja svētību dāsnā pārpilnībā.»

Preiļu pilsētas domē

17. decembrī notika Preiļu pilsētas domes sēde, kurā izskatīja vairāk nekā pusotra desmita dažādu jautājumu. Šī bija Preiļu domnieku pēdējā sēde 1997. gadā. Nākamreiz viņi pulcēsies jau Tīģera gadā.

Preiļu domē — jauns deputāts un jauns finansu komitejas loceklis

No 17. decembra Preiļu pilsētas domes deputāti atkal strādā pilnā sastāvā. Deputāta, akciju sabiedrības «Preiļu siers» direktora Jāzepa Šņepsta vietā, kura pilnvaras pēc viņa lūguma tika izbeigtas 3. decembrī, par Preiļu pilsētas domes deputātu tika apstiprināts Ilmārs Melušs, kas vēlētais apvienības «Atbildība parb» saraksta.

Tādu lēmumu deputāti pieņēma pēc Preiļu pilsētas vēlēšanu komisijas protokola Nr.2 izskatīšanas.

Nekavējoties tika izdarītas arī izmaiņas finansu komitejas sastāvā. Par finansu komitejas locekli tika apstiprināts deputāts Ilmārs Meluškāns.

Revīzijas komisijas sastāva papildināšana atlikta līdz nākamajai sēdei

Līdz 17. decembra domes sēdei deputātiem no vēlētajū apvienības «Mēs — pilsētai» bija jāpasagatavo izskatīšanai priekšlikums par kandidātūru domes revīzijas komisijā, kurai bija jāstājas revīzijas komisijas locekles Elizabetes Vilcānes vietā (viņa tagad ir pieņemta darbā domē par galveno grāmatvedi).

Vēlētajū apvienība «Mēs — pilsētai» darbam revīzijas komisijā izvirzīja rajona sociālās apdrošināšanas pārvaldes vecākās referentes Silvijas Pumpures kandidātūru. Galīgā lēmuma pieņemšana tika atlikta uz nākamā gada janvāri.

Izdarītas izmaiņas 1997. gada budžeta ieņēmumos un izdevumos

Deputāti apstiprināja izmaiņas Preiļu pilsētas domes 1997. gada budžeta ie-

ņēmumos un izdevumos par 1923 latiem. Tā ir dotācija no valsts budžeta.

Otra summa, par kādu tika izdarītas izmaiņas ieņēmumos un izdevumos, ir 5220 lati — papildus ieņēmumi no azartspēļu nodokļa 600 latu apjomā, pašvaldību nodevas 2300 latu apjomā, pašvaldības mantas realizācija 1500 latu apmērā, kā arī pārējie ieņēmumi 800 latu vērtībā.

Deputāti analizēja budžeta izpildi

Deputāti iepazinās ar domes ekonomistu sagatavoto budžeta izpildes analīzi, kas veikta par šī gada vienpadsmit mēnešiem. Paredzams, ka pilsētas budžeta ieņēmumu daļa tiks izpildīta 100 procentu apmērā.

Decembra sākumā ieņēmumu gada plāns bija jau pārpildīts šādās sadaļās: zemes nodoklis, īpašuma nodoklis, valsts nodevas un maksājumi, azartspēļu nodoklis, kā arī pašvaldību nodevas.

Paredzams, ka simtprocentīgi tiks izpildīta arī budžeta izdevumu daļa.

Noskaidroti visi īpašuma un zemes nodokļa maksājumu parādnieki

Izrādās, ka pašlaik vairāk nekā divdesmit uzņēmumi un organizācijas ir īpašuma nodokļa parādnieki Preiļu pilsētas domes budžetā. Pamatparāda summa ir 19287,89 lati, pamatparāda palielinājums ir 7653,16 lati, nokavējuma nauda 11192,92 lati.

Lielākais īpašuma nodokļa parādnieks domei ir SIA «RBKK» ar 12223 latiem pamatparāda, kam vēl jāpieskaita pamatparāda palielinājums un nokavējuma nauda. Starp SIA «RBKK» un domi noslēgta vienošanās, ka uzņēmums daļēji segs parādu, apkurinot divas pilsētas mācību iestādes — arodskolu un Preiļu 2. vidusskolu.

Apmēram piecus ar pusi tūkstošus latu (pamatparāda palielinājums un nokavējuma nauda) parādā arī «Lauku tehnika», bet trešais lielākais parādnieks ir Preiļu

KSS: 4148,36 lati pamatparāda, 66,81 lati pamatparāda palielinājums un 297,40 lati nokavējuma nauda. Krievnākas summas parādā arī Preiļu linsēkļu stacija, Preiļu 24. ceļu pārvalde un daži citi uzņēmumi.

Zemes nodokļa maksājumu parādnieku saraksts ir īsāks. Visvairāk, 1022,18 latus, parādā SIA «RBKK», kā arī Preiļu KSS, kas parādā 928,90 latus. 534,80 latus nav samaksājušas fiziskās personas, tajā skaitā personīgo māju īpašnieki un mazdārziņu izmantotāji.

Preiļu pilsētas dome iestāsies Latvijas Pašvaldību savienībā

Tādu lēmumu pieņēma deputāti 17. decembra sēdē, jo izrādās, ka līdz šim Preiļu pilsētas dome nemaz nebija Latvijas Pašvaldību savienības biedru pulkā. Iestāšanās LPS pašvaldībai izmaksās 0,06 procentus lielu biedra naudu no pilsētas budžeta ik gadus.

Degvielu tirgos firma no Daugavpils

Deputāti piekrita izsniegt atļauju mazumtirdzniecībai ar degvielu SIA «Ingrid A». Atļauja izsniegta uz četriem mēnešiem un būs spēkā līdz nākamā gada 15. aprīlim. Firmas «Ingrid A» degvielas uzpildes stacija darbosies Rīgas ielā 4.

Palielinās konkurence autoskolām

Atļauju atvērt Preiļos autoskolas filiāli saņēma SIA «Autoskola Līvāni» direktors A.Smimovs. Filiāle, kura darbosies telpās Kārsavas ielā 4, sagatavos B kategorijas autovadītājus. Eksāmenus topošie autovadītāji kārtos nevis Daugavpils, bet Jēkabpils CSDD.

Domes atteikumi

Domes deputāti atteica Preiļu 1. pamatskolai un Preiļu 2. vidusskolai piešķirt papildus līdzekļus Ziemassvētku dāvanu iegādei.

L.Kirillōva

ZIŅAS

■ Aizvakar Valsts kontroles kolēģija izskatīja Preiļu rajona padomē veiktās revīzijas aktu. Valsts kontrolē pārbaudīja, kā rajona padome rīkojusies ar pašvaldības mantu un līdzekļiem 1995., 1996. un daļēji 1997. gadā. Nopietnus pārkāpumus Valsts kontrolē nav atklājusi, vienīgi izteikusi aizrādījumu par grāmatvedības uzskaiti un uzdevusi pieļautās neprecizitātes novērst.

«Latvijas Unibanka» Līvānos atvērusi Preiļu filiāles norēķinu grupu.

Līvāniešiem un apkārtnējo pagastu iedzīvotājiem tiek piedāvāti arī ātrie naudas pārskaitījumi uz jebkuru Latvijas vietu un ārzemēm, kredītēšanas un līzings pakalpojumi, depozītu pieņemšana, valūtas konvertācija, kā arī citi pakalpojumi.

P.Pizelis

Nesen notikušajā Latvijas pašvaldību kongresā piedalījās arī Preiļu pilsētas domes priekšsēdētājs Vladimirs Ivanovs.

Pēc viņa domām kongresā spēcīgi esot bijis jūtams gaidāmo Saeimas vēlēšanu tuvums. To apliecinājis daudzo 6. Saeimas deputātu pulks ar Saeimas priekšsēdētāju Alfrēdu Čepāni priekšgalā. Līdz pusdienu pārtraukumam Latvijas pašvaldību pārstāvji nemaz nesot tikuši pie vārda, jo klausījušies deputātu runas. LPS kongresā pārrunātas iespējas atbalstīt tās partijas, kuras gatavas parlamentā aizstāvēt pašvaldību viedokli, vai arī veidot pašvaldībām savu partiju.

L.Kirillova

12. decembrī par konkursa «Sējējs» laureātiem kļuva paju sabiedrība agrofirma «Turība» un Aizkalnes pagasts.

Kā pastāstīja «Turības» vadītājs Romualds Kavinskis, jūnijā agrofirmā bija ieradusies komisija, lai izvērtētu šķirnes zirgu audzēšanu Riebiņos. Pēc īpaši sastādītiem vērtēšanas kritērijiem sarakstā tika atzīmēti «nopelnīto» punktu skaits. Kā izrādījās, «Turība» ir pārspējusi tādas slavenas un tradīcijām bagātas zirgaudzētavas kā «Tērvete» un «Burtnieki». Aizkalnes pagasts ieguva galveno balvu, diplomu un medaļu konkursa grupā, kurā tika vērtēta pagastu attīstība.

M.Dziesma

Bijušais rajona kultūras nams pēc nodošanas Preiļu pilsētai nu ir tukšs, vientuļs un auksts.

Kā jau informējām, tā darbinieki atbrīvoti no darba, pilsētā izsludināts konkurss uz kultūras darba organizatora vietu. Kultūras darbinieki pēdējās ziemas pēc jumta iebrukšanas un centrālapkures sabojāšanas vadīja aukstās telpās, cenšoties tās piesildīt ar elektrību.

Šajā namā atradās arī valsts kultūras inspektora Intas Ancānes kabinets. Ar rajona padomes palīdzību Intai Ancānei ierādīts jauns darba kabinets ar numuru 48 rajona padomes ēkā, uz kuru viņa pārcēlās 18. decembrī.

L.Rancāne

Vēl var paspēt! «Novadnieka» abonēšana janvārim un visam 1998. gadam pagarināta līdz 24. decembrim!

Vardarbība pret bērniem nav mīts, bet sāpīga realitāte

9. decembrī Daugavpils rajonā notika Latgales reģiona bērnu tiesību aizsardzības inspektoru un citu ieinteresēto personu seminārs konference «Bērns apdraudētā sociālā vidē».

Šajā konferencē piedalījās arī Preiļu rajona bērnu tiesību aizsardzības inspektore Tamāra Veļecka un rajona policijas nodaļas nepilngadīgo lietu inspekcijas priekšiece Elma Aksjonova. Izprotot apspriestās tēmas nopietnību, «Novadnieks» lūdz viņas dalīties pārdomās, lai palīdzētu sabiedrībai aptvert, noticēt un pieņemt šīs sāpīgās problēmas esamību un sāktu to risināt.

Tamāra Veļecka:

— Bērnu vardarbīga izmantošana Latvijā kļuvusi par aktuālu tēmu sabiedrībā. Jau kopš 1993. gada, kad presē tikai sāka parādīties pirmie raksti par vardarbību pret bērniem, sabiedrība uz to reaģēja visai dažādi. Sākot no pilnīgas problēmas noliegšanas līdz pat šokējošai pārdzīvotumu meklēšanai.

Daudzu pasaules valstu pieredze rāda, ka jebkurai sabiedrībai ir vajadzīgs laiks, lai aptvertu, noticētu un pieņemtu problēmu. Lai Latvijā tas notiktu iespējami ātri, nepieciešams izprast vardarbības pret bērniem cēloņus, izpausmes, to postošās sekas.

Arī seminārā, no kura nesen atgriezāties, Latgales rajonu bērnu tiesību aizsardzības inspektori pārrunāja aktualitātes bērnu tiesību aizsardzības jomā. Kriminoloģiskā centra pārstāvji stāstīja par dažādu institūciju sadarbību izmeklēšanas procesa sākumā. Bet psiholoģiskās palīdzības centra darbinieki iepazīstināja ar ārzemju un Latvijas pieredzi darbā ar vardarbībā cietušajiem bērniem.

Mums izsniegtajos materiālos, ko sagatavojuši Latvijas Universitātes psiholoģiskās palīdzības centra un Valsts cilvēktiesību biroja speciālisti, stāstīts par lietām, ar kurām, manuprāt, vajadzētu iepazīstināt visplašāko sabiedrību.

Vardarbība pret bērniem var izpausties fiziski, psiholoģiski un seksuāli. Protams, visiem mums dzīve tagad ir sarežģīta, stresā nokļūvis cilvēks, kurš neprot

valdīt savu spriedzi, reizēm to izpauž fiziskā darbībā — izgāž savas dusmas uz vistuvāk pieejamo objektu — bērnu, pie tam ar tādu fizisku spēku, ka var sakropļot vai pat nogalināt viņu.

Fiziskā vardarbība valda arī vienaudžu vidū, kur pašapliecināšanās nolūkos jānoskaidro spēcīgākais, veiklākais. Par paraugu ņem agresīvo uzvedību, ko tagad tik plaši piedāvā televīzija un video-filmas.

Pašreizējā tendence Latvijā atvērt arvien jaunas patversmes un bērnus izolēt no ģimenēm ir islaicīgs pasākums, kas neatrisinās problēmu kopumā, ja ģimenēs vardarbība nemazināsies, ja vecāki turpinās dzert un degradēties. Tātad, jārod iespēja palīdzēt vecākiem izdzīvot sociāli pieņemamā veidā, palīdzēt ģimenei kopumā.

Ja fiziskā vardarbība pret bērnu ir vieglāk pamanāma, tad morālā un psiholoģiskā vardarbība sevišķi postoši iedarbojas uz bērnu psihi. Vecāku konfliktsituācijās bērns tiek spīdzināts no abām vai vienas puses, tiek traumēta viņa personības attīstība.

Bērna pamešana novārtā nav mazāk postoša, jo nepieskatītie bērni nonāk uz ielas, ubago, zog, nokļūst vidē, kurā valda alkohols, narkotikas.

Bet vistraģiskākā situācija ir tad, kad bērns tiek izmantots seksuāli: bez tieša fiziska seksuāla kontakta, ar tiešu fizisku seksuālu kontaktu vai ar fiziska spēka pielietojumu. Pastāv uzskats, ka izvarošana ir tikai tad, kad to izdara svešinieks nomaļā vietā, kad cietušajam ir zilumi, saplēstas drēbes vai citas fiziskas vardarbības pazīmes. Dažu valstu statistika liecina, ka 85 procenti gadījumu notiek, kad bērns kļūst par upuri cilvēkam, kuru viņš pazīst un kuram uzticas.

ASV Vašingtonas Krīzes centra dati rāda, ka katra ceturta meitene un katrs astotais zēns līdz astoņpadsmit gadu vecuma sasniegšanai ir pārcietis seksuālo vardarbību. Par Latviju šādu datu nav.

Kanādas statistika rāda, ka 85-90 procenti varmāku ir labi zināmi bērnam, tajā skaitā 35-40 procentos gadījumu viņš ir pat ģimenes loceklis. Pēc Latvijas tiesu psiholoģisko ekspertīžu datiem 45 pro-

centi izvarotāju ir bērna ģimenes locekļi.

Bērnu tiesību aizsardzībā darbs Latvijā vēl ir tikai pašā sākumā. Par to liecina arī fakts, ka semināra dalībniekiem tika izsniegts «Bērnu tiesību aizsardzības likuma» projekts. Līdz šim tāda likuma nebija.

Elma Aksjonova:

— Viss, par ko iepriekš stāstīja bērnu tiesību aizsardzības rajona inspektore, ir aktuāls arī Preiļu rajonā. Mana ilgā darba pieredze liecina, ka vardarbība pret bērniem var izpausties visdažādākajos veidos. Lūk, piemērs šī gada pavasarī, kad T. ģimenē starp vecākiem bija smags konflikts. Māte dzīvoja atsevišķi un uzskatīja, ka ar zēnu jānodarbojas tēvam, jo viņš saņem bērna pabalstu. Tēvs, savukārt, mitinājās pie citas sievietes, kura viņam lika izšķirties — vai nu es vai puika. Paldies dievam, tēvam pietika saprāta palikt kopā ar dēlu. Bet ar to problēmas nebeidzās, jo vecāki nevarēja sadalīt dzīvojamo platību.

Mēs uz kādu laiku bijām spiesti zēnu ievietot internātā, jo atmosfēru mājās viņš nevarēja izturēt. Pašlaik situācija ir tāda, ka zēnam radusies nosliece uz klaiņošanu, viņš kļuvis nervozs, zog. Izrādās, ka pēdējo triju mēnešu laikā puika praktiski neapmeklē skolu.

Bijuši arī tieša fiziska spēka pielietojuma gadījumi pret bērniem. Piemēram, 1994. gadā tika izskatīta lieta, kad tēvs bija sītis savu bērnu.

Gadu vēlāk bija gadījums, kad ģimenes galva izrādījās īsts varmāka, jo piedzēries sīta gan sievu, gan slāņīja ar siksnu abas meitas. Pie tam, viņa niknums izpaudās ne tikai pret ģimenes locekļiem. Bērnu acu priekšā piedzēries tēvs spārdīja un sīta meiteņu mīluli, kakīti. Lieta tika izskatīta tiesā, diemžēl, vainīgajam tika izteikts vienīgi brīdinājums.

Rajonā ir bijuši arī gadījumi ar bērnu seksuālo izmantošanu. Tiesa, pēdējā laikā lietu par vardarbību pret bērniem ir mazāk. Pilnīgi iespējams, ka par tām netiek ziņots. Un tas ir viens no galvenajiem iemesliem, kāpēc par šiem jautājumiem beidzot ir jāsāk atklāti runāt visplašākajā sabiedrībā.

L.Kirillova

KULTŪRA

Ziemeļzemju Ziemassvētkos piedalās arī līvānieši

Līvānu folkloras kopas «Ceiruleits», «Līvena» un kapela «Dunduriņš» 12. decembrī piedalījās Ziemeļvalstu informācijas centra, etniskās kultūras centra un ieinteresēto firmu rīkotajos Ziemeļzemju Ziemassvētkos Rīgā.

Kā pastāstīja folkloras kopas «Ceiruleits» vadītāja Anna Kārkle, šai dienā no visām Latvijas malām Rīgā pulcējās aptuveni 600 bērni — ķekatknieki.

Doma laukumā nodziedājuši kopīgu dziesmu «Sidraņiņa lietiņš lija», bērnu kolektīvi devās katrs uz savu iepriekš noteikto vietu. «Dunduriņš» un «Līvena» apmeklēja Taivanas vēstniecību, kur dziedāja dažādas ķekatu dziesmas un dejoja. Vēstniecības darbinieki mazos ķekatkniekus sagaidīja ar garšīgiem cienastiem un katram ciemiņam uzdāvināja Taivānā tradicionālos ēšanas rīkus — kociņus.

Folkloras kopa «Ceiruleits» devās uz LR Saeimu, kur apsardzes vīrs mazos ķekatkniekus neuzticīgi izraidīja laukā. Tikai pēc tam, kad ieradās Dzintars Ābiķis un Pauls Putniņš, viņi līvāniešus izvadāja interesantā ekskursijā pa šo noslēpumaino namu.

Toties ASV informācijas centra darbinieki bērnus sagaidīja ar lielu sirsnību un viesmīlību. Izdziedājušies un izdejujušies deju zālē, ķekatknieki tika bagātīgi apdāvināti. Katrs saņēma divas grāmatas par Ameriku (angļu un latviešu valodās), ASV karti, nozīmīti ar valsts simboliku. Savukārt informācijas centra darbinieki tika pamieloti ar pupām un zirņiem, kā arī dāvinājumā saņēma māla zvaniņu, kuru tūlīt piekarināja pie centra durvīm.

Dienas noslēgumā visi atkal pulcējās Doma laukumā, kur dziedāja un pie Ziemassvētku eglītes dedzināja svečītes. Pasākums beidzās ar varenu izdancošanu Latvijas Universitātē.

M. Dziesma

SPORTA ZIŅAS

Noslēgušās «Oranžās bumbas» vidējās grupas finālsacensības basketbolā

Finālā spēlēja priekšsacīkšu divas labākās komandas no Līvānu un Preiļu zonām.

Meitenēm komandas sarindojās šāda secībā:

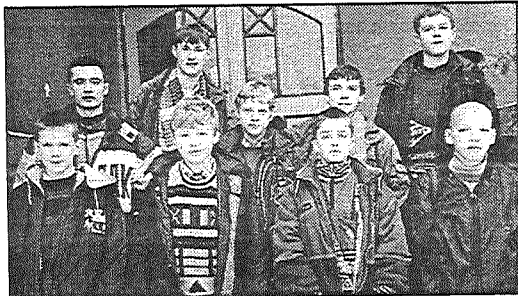
1. Preiļu 1. pamatskola,
2. Jaunsilavu pamatskola,
3. Līvānu 2. vidusskola,
4. Sutru pamatskola.

Zēniem:

1. Līvānu 1. vidusskola,
2. Jaunsilavu pamatskola,
3. Preiļu 1. pamatskola,
4. Riebiņu vidusskola.

Latgales novada spēlēs Preiļu rajonu pārstāvēs Preiļu 1. pamatskolas zēnu un meiteņu komandas.

J.Silicka teksts un foto

● Līvānu 1. vidusskolas zēnu komanda (1. rindā): Agris Kalvāns, Atis Pabērzs, Edgars Cimars, Māris Aizpuris, (2. rindā) Juris Mniško, Mārcis Kalniņš, Mārtiņš Reiters, Kaspars Vanags, Gints Benjavs.

● Preiļu 1. pamatskolas meiteņu komanda (1. rindā): Vika Leščova, Dana Voronkina, Anna Teilāne, (2. rindā) Vīta Školina, Ieva Anspoka, Anita Kivleniece, Edīte Malnača, Aira Gribonika, pa kreisi — treneris Leonīds Valdonis.

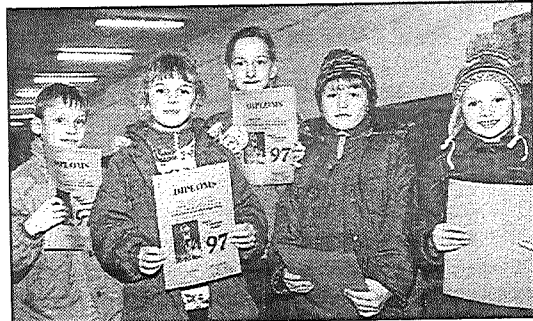
Jauno vieglatlētu sacensības Preiļu 2. vidusskolā

9. decembrī notika Preiļu 2. vidusskolas un Preiļu 1. pamatskolas jauno vieglatlētu sacensības. Bērni sacentās 30 metru skrējienā, 30 metru barjerskrējienā, tāllēkšanā un stafetē.

Starp 1988. gadā dzimušajām meitenēm ātrākā izrādījās Katrīna Zeile (5,31 s.), bet starp 1987. gadā dzimušajiem zēniem — Romāns Musijenko (4,87 s.). Labāk barjeras (1987. g. dz.) pārvarēja Renārs Valdonis (5,6 s.), meitenēm — Ieva Pelše (6,49 s.). 1987. g. dz. vecuma grupā vistālāk — 3,31 metru — aizlēca divas meitenes — Marija Krjučina un Anastasija Nazarova, 4,03 metru — Ainārs Zeile.

Katrs godalgotās vietas ieguvējs saņēma Jaungada saldo medaļu un diplomu.

Olga Borisova, Preiļu 2. vidusskolas fizikālās skolotāja J.Silicka foto

● Kaspars Gribovskis, Katrīna Zeile, Diāna Muņkova, Nauris Gulbinskis, Ieva Pelše.

● Pirmajā rindā Jeļena Holodnikova, Romāns Musijenko, Jūlija Degterjova. Otrajā rindā Juris Sergejevs, Anastasija Nazarova, Marija Krjučina.

Pepijas Garzeķes, Ulofa Palmes un Alfreda Nobela zemē

Sākums laikraksta 93. numurā.

Virginska skola — paradīze iesācējiem žurnālistikā

3. novembris. Pirmais rīts Zviedrijā. Brokastu laikā apmaināmie iespaidiem par naktsguļu. Dažam nenācis miegs, cits atkal salis, jo nekādi nevarējis noregulēt siltumpadevi «personīgajā» radiatorā. Bet pārsvarā visi ir moži un ar interesi iebauda tradicionālās zviedru brokastis — sausīņus, grauzdīņus, plānas desas un siera šķēlītes, kafiju, tēju vai sulu.

Pirms došanās uz Virginska skolu, kur paredzēts pavadīt dienas lielāko daļu, Līzbeta brīdina — laukā esot auksti un ļoti slidens. Tomēr jau pēc pirmajiem soļiem pārliecināties, ka viņa nemaz nezina, ko īsti nozīmē slidenas ietves, to Līzbeti izbaudīt būtu jābrauc pie mums. Ērebrū ielas jau pašā rīta agrumā nokaisītas ar smalki saberztiem akmentiņiem. Varen ērti, jo kājas neslīd un pie zābakiem arī nelīp.

Virginska skola ir viena no divām mācību iestādēm Zviedrijā, kur jaunieši iegūst vidējo izglītību mēdiju novirzienā. Tas nozīmē, ka tur pasniedz daļu parastās vidusskolas priekšmetu, kas vienādi visā valstī — zviedru valoda, sabiedrības mācība un citi, kā arī māca specifiskus priekšmetus, kas ir raksturīgi preseī, radio vai televīzijai.

Ēka, kur atrodas Virginska skola, vēl pirms septiņiem gadiem bija apavu fabrika (Ērebrū kādreiz bijusi slavēta ar

kvalitatīviem apaviem). Tagad visos korpusos pilns jauniešu. Tikai dažādas caurules un instalācijas pie griestiem liecina par telpu rūpniecisko pagātni.

Mēdiju novirziena skolā mācās 1600 jauniešu, pēc audzēkņu skaita tā ir otra lielākā pilsētā. Zēni un meitenes tur mācās no sešpadsmit gadu vecuma. Gribētāju kļūt par skolas audzēkņiem ir daudz, tāpēc uzņem tikai labākos. Pirmajā gadā viņi izmēģina visus speciālos mācību priekšmetus, lai vēlāk izvēlētos to, kas tiem kā māki un sirdij tuvāki. Vieniem patīk darbs televīzijā, otriem reklāma vai specialitātes, kas saistītas ar radio žurnālistiku. Mēdiju teorija gan ir obligāts priekšmets visiem.

Starp citu, Virginska skola ir viena no tām, kur visus piecus tās pastāvēšanas gadus tiek uzņemti kurlmēmie jaunieši. To vidū īpaši populārs ir televīzijas novirziens. Pedagogi atzīst, ka tie, kuriem liktenis liedzis skaņu pasauli, dienās esot ļoti profesionāli televīzijas darbinieki.

Tomēr pēc Virginska skolas absolūcijas jaunieši ir ieguvuši tikai pamatzināšanas. Lai pilnībā apgūtu žurnālista profesiju, vēl jānācās augstskolā. Tikai paši spējīgākie ir gatavi patstāvīgam darbam uzreiz pēc skolas beigšanas. Tomēr viņi ir ieguvuši daudz tādu iemaņu, kas palīdzēs patstāvīgajā dzīvē.

Piemēram, kādā no klasēm grupa skolēnu veido izkārtne nelielam uzņēmumam, kurš apmaksā vienīgi krāsas un materiālus. Pedagogiem ir labi kontakti

ar daudziem pilsētas uzņēmējiem, viņi labprāt uzticas bērniem, ja ir kāda steidzama vajadzība. Pasūtījumu netrūkst.

Jauno mākslinieku rokām veidoti arī skolas gaitenīs redzami «grafiti» — dažādi terminatori un tarakāni. Nu gluži kā dzīvi! Un caurulēm piepildītajam skolas interjeram labi piestāv.

Ielūkojāmies kādā no daudzajām skolas datortelpām. Vairākas meitenes un zēni tur veidoja avīzi. Tas ir bezmaksas izdevums, kuru izplata Ērebrū jauniešu pasākumos. Tirāža — 6100 eksemplāru. Līdzekļus avīzes izdošanai (nepieciešami 19000 kronu) gūst, pārdodot reklāmlaukumus dažādiem uzņēmumiem un iestādēm. Izrādās, ka arī bērnu avīzei ir savs svars un ietekme.

Skolas radio studijā ir tāda tehnika, par kuru mūsu lepnāko un bagātāko skolu vadība pat sapņot neuzdrīkstas. Arī fotolaboratorija ir vienkārši lieliska.

Kas atrodas Valsts bibliotēkā?

Pēcpusdienu pavadījām Ērebrū Valsts bibliotēkā, kur bibliotekāre Karīna Svensone stāstīja par to, kas pilsētas iedzīvotājiem tiek piedāvāts avīžu, žurnālu un Interneta veidā.

Tagadējā Ērebrū Valsts bibliotēka uzcelta 1981. gadā. Tā ir atvērta pilnīgi visiem, apmeklējums bez maksas. No apmēram 300 tūkstošiem grāmatu sev nepieciešamo var atrast gan pieaugušie, gan bērni, ir speciālas nodaļas neredzīgajiem, ir tā sauktās «runājošās grāmatas» — grāmatu ieraksti audiokasetēs.

Lasītavas plauktos milzums žurnālu visdažādākajās valodās. Karīna saka, pašlaik esot iespējams regulāri lasīt apmēram 850 dažādus žurnālus, un to skaits ik gadus palielinoties. Arī avīžu plauktos nīrb virsraksti, sākot no hieroglifiem un beidzot ar mums pazīstamo krievu valodu. Populārākais krievu valodā iznākošais laikraksts tur esot «Izvestija», tiesa, bibliotēka to saņem ar pāris dienu nokavēšanos.

Ērebrū pēdējā laikā ir ļoti daudz imigrantu — kurdi, bēgļi no Bosnijas, Albānijas. Arī viņi var iepazīties, ko tad dzimtenes presē raksta par situāciju viņu valstīs. Zviedrijā kopumā un, protams, arī Ērebrū, ir samērā daudz igauņu, kuri uz šo zemi pārcēlušies pēc otrā pasaules kara. Lai gan viņi jau sen apguvuši zviedru valodu, tomēr daudz lasa arī igauņiski.

Bibliotēkas darbinieki aprēķinājuši, ka apmēram 60 — 70 procenti Ērebrū

iedzīvotāju regulāri iegriežas bibliotēkā. Ik dienas bibliotēku apmeklē 3000 cilvēku, kurus apkalpo 35 bibliotēkas darbinieki. Arī Līzbeta Akselone atzīst, ka bieži nākot, lai sameklētu nepieciešamos materiālus, faktus, skaitļus. Tas taču neko nemaksā, un daudziem zviedriem šāda bezmaksas iespēja ir ļoti svarīga, jo avīzes, žurnāli un grāmatas ir dārgas.

Kompjūteri bibliotēkā

Karīna Svensone, runājot par bibliotēkas kompjuterizāciju, ar smaidu atzīst, ka līdz ar datoriem bibliotēka esot pazaudējusi agrāko klusumu un mieru, jo tagadējās iespējas ļoti labprāt izmanto jaunieši. Bet jaunieši, paši saprotat, nemaz nevar būt klusi un rāmi.

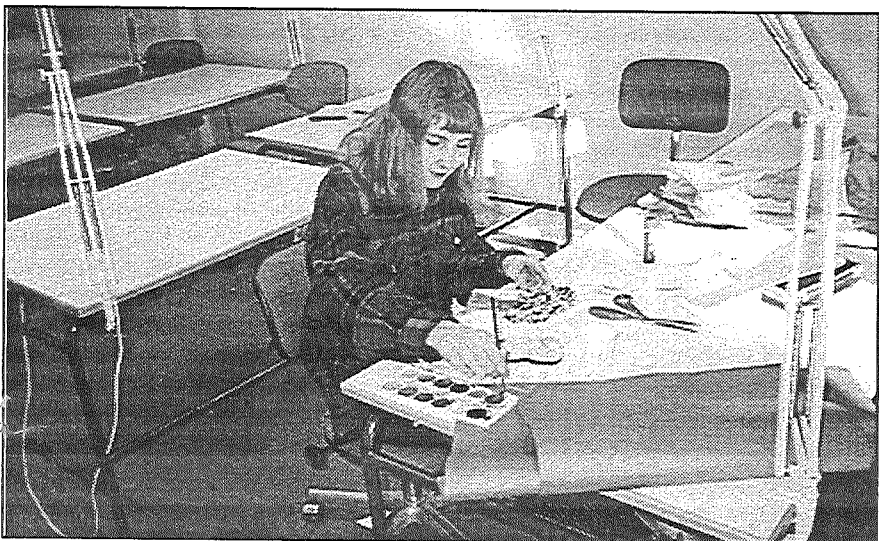
Visjaunākā parādība Ērebrū bibliotēkā ir Internets. Bet tur, kur ir Internets, tā lietotājam visa pasaule vaļā. Nav vairs nekādas vajadzības rakņāties pa plauktiem, meklēt avīzes. Sameklē tikai attiecīgo Interneta adresi un lasi kaut vai «Dienu». Starp citu, to mēs Zviedrijā arī izdarījām, tikai citā vietā un citā laikā.

Kompjūterā glabājas arī žurnālu reģistrs un visi tajos publicētie materiāli. Mums, protams, bija interesanti uzzināt, ko tad var izlasīt par Latviju. Reģistrā sameklējām 499 rakstus. Viens no tiem stāstīja par sieviešu dzīvi Gaujienas pagastā. Reģistrā ir arī visas grāmatas par mūsu valsti, saskaitījām septiņdesmit deviņas. Vairāk gan zviedru autoru darbi, bija arī daži latviešu autoru grāmatu tulkojumi.

Karīna pastāstīja, ka Zviedrijas pilsētā Lundā ir uzņēmums «Zviedru bibliotēkas palīgs», kas visām bibliotēkām sniedz dažādus pakalpojumus. Viens no tiem — iespēja papildināt un atjaunot kompaktdisku krājumus trīs vai četras reizes gadā, kā arī iegādāties disketes par kinofilmām. Uz vienas tādas disketes ir informācija par 19000 filmām — režisori, aktieri, attēli.

Ērebrū bibliotēkas pagrabstāvā aplūkojām grāmatu un laikrakstu krātuvi. Arī tur viss mehanizēts un ierīkots tā, lai mazo pirkstiņu pakustinot, varētu pārbīdīt miljonus plauktus. Kādā no veco avīžu komplektiem Līzbeta Akselone atrada 1971. gadā publicēto pašas rakstīto materiālu. Toreiz viņa tikai sāka žurnālistikas studijas un raksts bija viens no pirmajiem publicējumiem lielajā presē.

Lidija Kirillova
Turpmāk vēl.

● Starptautiskās sieviešu dienas vietā mēs tagad svinam Mātes dienu. Bet virieši palikuši bez saviem svētkiem. Toties Zviedrijā populāra ir Tēvu diena, ko atzīmē 9. novembrī. Attēlā redzamā meitene starp nodarbibām brīvajos brīžos gatavo apsveikumu savam tētim.

Jaunais izglītības budžets šķiet cerīgs

Izglītības un zinātnes ministrs Juris Celmiņš informēja presi par to, ko beigu beigās ir izdevies un ko nav izdevies izcināt izglītības budžetam. Vai tiešām ministrijas prasības pēc līdzekļiem ir bijušas tādas pārmerības, ka premjerministram bija gandrīz jāpieprasa izglītības un zinātnes ministra demisija?

IZM budžeta kopapjoms šogad ir 52 857 213 latī. Tas ir par 13,8% vairāk nekā pagājušajā gadā (sākumā bija plānots 11,7% pieaugums). Vidējais valsts budžeta pieaugums ir tikai 5%. Mērķdotācija pašvaldībām izglītības lietām arī ir ievērojami pieaugusi — no 54,4 miljoniem uz 60,8.

Pirmo reizi pēc daudziem gadiem var droši teikt, ka izglītības budžeta pieaugums jūtami apsteidz inflāciju. Ministrs

prognozē, ka skolotāju maciņos klāt nāks 10-20 latu.

Par 354 891 latu pieaudzis finansējums augstskolām, un jaunievēlētajiem valsts profesoriem patiešām būs iespējams maksāt cienīgu algu — 350 latus mēnesī. Piešķirti 100 000 latu, lai sāktu kristīgās mācības un ētikas programmu.

Par 125 000 ir palielināta mērķdotācija pašvaldībām mācību iestāžu direktoru atestācijai — tāpat tā patiešām nebūs bijusi tikai birokrātiska spēle, un tie direktori, kas ieguva vidējo un augstāko kategoriju, saņems vērā ņemamu piekapi.

Latvijā ir vismaz 70 mācību iestādes, kurās apstājusies iesāktā celtniecība. Ministrs nekaunas, ka budžetā «iebalsots» gandrīz miljons latu vismaz četrus skolu celtniecības vai rekonstrukcijas pabeigšanai. Viņš atklāja noslēpumu, ka pats jaunībā strādājis inkasācijā, pazīst visas Rīgas banku krātuves un tāpēc neuzska-

ta, ka jauna Latvijas Bankas depozitārija celtniecībai būtu dodama lielāka priekšroka nekā skolām.

Ievērojami — par 125 450 palielināts aizdevums studentu kredīšanai. (Kopumā tam paredzēti 2 618 750 latī.) Pirmie studenti savas kredītkartes jau saņēmuši, un, kaut arī mazāk prestižās specialitātēs studenti pamatoti baidās ņemt kredītus, jo nezina, vai spēš tos apmaksāt, šī iespēja nenoliedzami palielina cerības iegūt izglītību enerģiskiem mazāk turīgu vecāku bērniem.

Jau pirms otrā lasījuma valsts budžeta projektā tika izveidotas jaunas programmas — «Izglītības satura reforma» (Ls 85 000), «Izglītības sistēmas informatizācija» (Ls 450 000), «Sadarbības nodrošināšana ar ārvalstu un starptautiskajām organizācijām» (Ls 269 600). Paredzēts atvērt vēl vienu mācību pāraudzinašanas iestādi un palielināt finansējumu jaunatnes sporta pasākumiem,

naudas balvām sportistiem un mācību olimpiāžu uzvarētājiem.

Kas nav izdevies? Nav palielināts finansējums visnepieciešamākajām zinātnes programmām (Letonikai un Nacionālā ķīmijas centra izveidei). Nav līdzekļu skolotāju atestācijai. Priekšdarbi gan veikti, bet atestācija nesāksies, kamēr nebūs skaidrs, ka tā novedīs nevis pie vēltīgiem stresiem, bet reāla algas pielikuma labākajiem skolotājiem.

Liela problēma joprojām ir tā, ka Finanšu ministrijā nekādi nerēķinās ar to, ka skolu izdevumi ziemā ir lielāki un vasarā mazāki. Vadoties no tā, ka gada pirmajos mēnešos parasti valsts kase pildās lēnāk, finansisti tieši tad iedala vismazāk. Tādēļ izglītības iestādes lielus līdzekļus zaudē soda sankcijās par neapmaksāto siltumenerģiju.

Dainis Grinvalds
(«Rīgas Balss»)

